

SKRYPT DLA STUDENTÓW

RATOWNICTWA MEDYCZNEGO ANS W PILE

ZAKRES OBOWIĄZUJĄCYCH NAZW ŁACIŃSKICH
CZĘŚCI LUDZKIEGO CIAŁA - PARTES CORPORIS HUMANI
dr Kamila Sadaj-Owczarek | dr Leszek Porowski

Akademia Nauk Stosowanych
im. Stanisława Staszica w Pile

www.ratownictwo.ans.pila.pl

RADA WYDAWNICZA:

Donat Mierzejewski (przewodniczący), Joanna Kryza (sekretarz), Paweł Dahlke, Michał Bania, Katarzyna Orfin -Tomaszewska, Przemysław Frąckowiak, Jarosław Kołodziej, Małgorzata Lesińska-Sawicka, Sylwester Sieradzki

RECENZENT:

Prof. dr hab. Bartosz Kempisty

REDAKCJA TECHNICZNA

Damian Leszczyński

PROJEKT OKŁADKI

Klaudia Sypniewska

© Copyright by Wydawnictwo Akademii Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile

Dwieście czwarta publikacja Akademii Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile

Piła 2023

e-ISBN

978-83-67684-01-9

Wprowadzenie

Anatomia jest w sztuce tematem ogromnym i wymagającym szacunku — tak jak sam człowiek

Sarah Simblet, Anatomia dla artystów

Anatomia to Alma Mater nauk medycznych. Jest jednym z najważniejszych przedmiotów dla przyszłych medyków.

Jej znajomość jest kluczowa z punktu widzenia lokalizacji procesu chorobowego, jego leczenia, jak również pozwala dokonać wstępnej oceny uszkodzonego, oraz zaplanować dalsze etapy postępowania.

Skrypt naukowy „Zakres obowiązujących nazw łacińskich – części ludzkiego ciała. Partes corporis humani” powstał z myślą o studentach Kierunku Ratownictwo Medyczne Akademii Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile, aby ułatwić im naukę nazw łacińskich struktur anatomicznych ludzkiego ciała.

W opracowaniu przedstawiono najważniejsze zagadnienia, których opanowanie pomoże studentom wkroczyć w świat anatomii oraz niełatwych nazw łacińskich.

Skrypt opracowany został na bazie „Atlasu Anatomii Człowieka” autorstwa Petra Kopf-Maiera.

Autorzy:

dr Kamila Sadaj - Owczarek

dr Leszek Porowski

Spis treści:

Rozdział I: Kości	5
Rozdział II: Czaszka. Mózgowie i rdzeń kręgowy	7
Rozdział III: Narządy wewnętrzne	9
Rozdział IV: Naczynia krwionośne i limfatyczne	12
Rozdział V: Nerwy.....	13
Rozdział VI: Mięśnie	15
Rozdział VII: Choroby, dolegliwości	17
Piśmiennictwo:.....	19

Często używane pojęcia	
Większy	Major
Mniejszy	Minor
Górny	Superior
Dolny	Inferior
Prawy	Dexter
Lewy	Sinister
Przedni	Anterior
Tyłny	Posterior
Wewnętrzny	Interna
Zewnętrzny	Externa
Bliższy	Proximalis
Przyśrodkowy	Mediana
Boczny	Lateralis
Dalszy	Distalis
Wymowa nazw łacińskich	
ph — wymawia się jak "f"	
th — wymawia się jak "t".	
x — wymawia się jak "ks".	
ae, oe — wymawia się jak "e".	
rh — wymawia się jak „r”	
v — wymawia się jak „w”	
y — wymawia się jak „j”	
oe — wymawia się jak “e”	
q — wymienia się jak „k”	
qu — wymienia się jak „kw”	
c przed samogłoskami e, i, y, ae, oe	
c — zawsze przed a, o, u oraz przed spółgłoską i na końcu wyrazu „ k”	

Rozdział I: Kości

Ossa corporis humani — kości ludzkiego ciała.

Kość — Ossa

Kręgosłup — Columna vertebralis

Kręgosłup szyjny — Vertebra cervicalis

Kręgosłup piersiowy — Vertebra thoracica

Kręgosłup lędźwiowy — Vertebra lumbalis

Kość krzyżowa — Os sacrum

Kość guziczna — Os coccygis

Klatka piersiowa — Thorax

Mostek — Sternum

Żebro — Costa

Trzon — Corpus

Kości kończyny górnej — Ossa membri superioris

Obojczyk — Clavicula

Łopátka — Scapula

Kość ramienna — Humerus

Kość łokciowa — Ulna

Kość promieniowa — Radius

Kości ręki — Ossa manus

Kość nadgarstka — Ossa carpi

Nadgarstek — Carpus

Śródreżce — Metacarpus

Palce — Digiti

Kości kończyny dolnej — Ossa membri inferioris

Kość miedniczna — Os coxae

Kość biodrowa — Os ilium

Kość łonowa — Os pubis

Kość kulszowa — Os ischii

Panewka — Acetabulum

Miednica — Pelvis

Kość udowa — Femur

Rzepka — Patella

Kości goleni — Ossa cruris

Kość piszczelowa — Tibia

Kość strzałkowa — Fibula

Kości stopy — Ossa pedis

Stopa — Pes

Kości stępu — Ossa Tarsi

Kości śródstopia — Ossa metatarsi

Kości palców stopy — Ossa digitorum pedis

Paluch — Hallux

Rozdział II: Czaszka. Mózgowie i rdzeń kręgowy Cranium. Encephalon i medulla spinalis.

Czaszka — Cranium

Kości mózgowoczaszki — Neurocranium

Kość potyliczna — Os occipitale

Kość ciemieniowa — Os parietale

Kość klinowa — OS sphenoidale

Kość sitowa — Os ethmoidale

Kość czołowa — Os frontale

Kości twarzoczaszki — Splanchnocranium

Szczęka — Maxilla

Żuchwa — Mandibula

Kość nosowa — Os nasale

Kość łzowa — Os lacrimale

Kość jarzmowa — Os zygomaticum

Małżownia nosowa dolna — concha nasalis inferior

Lemiesz — Vomer

Kość podniebienna — Os palatinum

Oczodół — Orbita

Jama nosowa — Cavum nasi

Dół skroniowy — Fossa temporalis

Dół podskroniowy — Fossa infratemporalis

Dół skrzydłowo-podniebienny — Fossa pterygopalatina

Szczęka — Maxilla

Żuchwa — Mandibula

Kość gnykowa — Os hyoideum

Kości mózgowoczaszki — Neurocranium

Kość potyliczna — Os occipitale

Kość ciemieniowa — Os parietale

Kość klinowa — OS sphenoidale

Kość sitowa — Os ethmoidale

Kość czołowa — Os frontale

Kości twarzoczaszki — Splanchnocranium

Kość nosowa — Os nasale

Kość łzowa — Os lacrimale

Kość jarzmowa — Os zygomaticum

Małżownia nosowa dolna — concha nasalis inferior

Lemiesz — Vomer

Kość podniebienna — Os palatinum

Oczodół — Orbita
Jama nosowa — Cavum nasi
Dół skroniowy — Fossa temporalis
Dół podskroniowy — Fossa infratemporalis
Dół skrzydłowo-podniebienny — Fossa pterygopalatina
Kość ciemieniowa — Ossa parietalia
Kość ciemieniowa — Os parietale
Kość czołowa — Os frontale
Kość nosowa — Os nasale
Kość potyliczna — Os occipitale
Kość sitowa — Os ethmoidale
Kość skroniowa — Os temporale
Kość jarzmowa — Os zygomaticum
Kość klinowa — Os sphenoidale
Kość łzowa — Os lacrimale
Mózgowie — Encephalon
Rdzeń kręgowy — Medulla spinalis

Opony — Meninges

Opona twarda — Dura mater encephali
Opona pajęczna — Arachnoidea mater
Opona miękka — Pia mater
Półkula mózgu — Hemispheria cerebri
Pień mózgu — Truncus cerebri
Komory mózgowia — Ventriculi encephali
Płyn mózgowo-rdzeniowy — liquor cerebrospinalis
Przestrzeń podpajęczynówkowa — Spatium subarachnoideale
Jama nadtwardówkowa — Cavum epidurale
Przysadka mózgowa — Hypophysis cerebri

Rozdział III: Narządy wewnętrzne

Organa Interna

Głowa i szyja — Caput at collum

Jama ustna — Cavitas oris

Narząd wzroku — Organum visus

Oko — Oculus

Brew — Supercilium

Wargi — Labia

Warga dolna ust — Labium inferior oris

Warga górna ust — Labium superior oris

Policzki — Buccae

Zęby — Dentes

Zęby mleczne — Dentes decidui

Zęby stałe — Dentes permanentes

Podniebienie — Palatum

Podniebienie twarde — Palatum durum

Podniebienie miękkie — Palatum molle

Dziąsło — Gingiva

Język — Lingua

Ślinianka podjęzykowa — Glandula sublingualis

Ślinianka podżuchwowa — Glandula submandibularis

Ślinianka przyuszna — Glandula parotis

Nos — Nasus

Jama nosowa — Cavum nasi

Błona bębenkowa — Membrana tympanica

Błędnik — Labirynthus

Tarczycza — Glandula thyroidea

Przytarczycze — Glandulea parathyreoideae

Gardło — Pharynx

Krtań — Larynx

Tchawica — Trachea

Oskrzela główne — Bronchi principalis

Klatka piersiowa — Thorax

Jama klatki piersiowej — Cavum thoracica

Grasica — Thymus

Serce — Cor

Koniuszek serca — Apex cordis

Komory serca lewa — Ventriculus cordis sinister
Komora serca prawa — Ventriculus cordis dexter
Przedsionki serca — Atrium cordis
Przedsionek prawy serca — Atrium dextrum cordis
Przedsionek lewy serca — Atrium sinistrum cordis
Aorta — Aorta

Drzewo oskrzelowe — Arbor bronchialis

Płuca — Pulmo
Płuco prawe — Pulmo dexter
Płuco lewe — Pulmo sinister
Tchawica — Trachea
Osierdzie — Pericardium
Oskrzela — Bronchi
Oskrzela główne lewe — Bronchus principalis sinister
Oskrzela główne prawe — Bronchus principalis dexter
Opłucna — Pleura
Opłucna przeponowa — Pleura diaphragmatica
Opłucna ścienna — Pleura parietalis
Opłucna trzewna — Pleura pulmonalis

Jama brzuszna — Abdominis

Układ trawienny — Systema digestivum
Żołądek — Gaster
Jelito cienkie — Intestinum tenue
Dwunastnica — Duodenum
Jelito czcze — Jejunum
Jelito kręte — Ileum
Jelito grube — Intestinum crasum
Jelito ślepe — Caecum
Wyrostek robaczkowy — Appendix vermiformis
Okrężnica — Colon
Okrężnica wstępująca — Colon ascendens
Okrężnica poprzeczna — Colon transversum
Okrężnica zstępująca — Colon descendens
Okrężnica esowata — Colon sigmoidei
Odbytnica — Rectum
Odbyt — Anus
Wątroba — Hepar
Trzustka — Pancreas
Śledziona — Lien
Nerka — Ren

Układ moczowy — systema urinaria

Nerka — Ren

Moczowód — Urether

Pęcherz moczowy — Vesica urinaria

Cewka moczowa — Urethra

Cewka moczowa męska — Urethra masculina

Cewka moczowa żeńska — Urethra feminina

Układ płciowy — Systema genitale

Jajnik — Ovarium

Jajowód — Tuba uterina

Jama macicy — Cavum uteri

Macica — Uterus, hystera, metra

Pochwa — Vagina

Srom niewieści — Pudendum femininum

Jądro — Testis

Najądrze — Epididymis

Nasieniowód — Ductus deferens

Gruzoł krokowy/ stercz — Prostata

Moszna — Scrotum

Prącie — Penis

Owodnia — Amnion

Pępowina — Funiculus umbilicalis

Rozdział IV: Naczynia krwionośne i limfatyczne

Aorta — Aorta

Łuk aorty — Arcus aortae
Aorta piersiowa — Aorta thoracica
Aorta brzuszna — Aorta abdominalis
Układ limfatyczny — Systema lymphaticum

Tętnica — Arteria

Tętnica szyjna zewnętrzna — Arteria carotis externa
Tętnica szyjna wewnętrzna — Arteria carotis interna
Tętnica podobojczykowa — Arteria subclavia
Tętnica pachowa — Arteria axillaris
Tętnica ramienna — Arteria radialis
Tętnica łokciowa — Arteria ulnaris
Tętnica biodrowa zewnętrzna — Arteria iliaca externa
Tętnica biodrowa wewnętrzna — Arteria iliaca interna
Tętnica udowa — Arteria femoralis
Tętnica podkolanowa — Arteria poplitea

Żyła — Vena

Żyła główna dolna — Vena cava superior
Żyła szyjna wewnętrzna — Vena jugularis interna
Żyła szyjna zewnętrzna — Vena jugularis externa
Żyła wieńcowa lewa — Vena coronaria sinistra
Żyła wieńcowa prawa — Vena coronaria dextra
Żyła odpromieniowa — Vena cephalica
Żyła odłokciowa — Vena basilica
Żyła odpiszczelowa — Vena saphena magna
Żyła odłokciowa — Vena saphena parva

Węzły chłonne — Nodi lymphatici

Węzły chłonne pachowe — Nodi lymphatici axillares
Węzły chłonne pachwinowe — Nodi lymphatici inguinales
Przewód piersiowy — Ductus thoracicus
Przewód chłonny prawy — Ductus lymphaticus dexter

Rozdział V: Nerwy

Nervi

Układ nerwowy autonomiczny — Systema Nervosum Autonomicum

Część przywspółczulna — Pars parasympatica

Część współczulna — Pars sympatica

Nerwy czaszkowe — nervi cranialis

1. Nerwy węchowe — Nervi olfactorii
2. Nerw wzrokowy — Nervus opticus II
3. Nerw okoruchowy — Nervus oculomotorius III
4. Nerw Błoczkowy — Nervus trochlearis IV
5. Nerw Trójdzielny — Nervus trigeminus V
 - Nerw oczny — Nervus ophtalmicus
 - Nerw szczękowy — Nervus maxillaris
 - Nerw żuchwowy — Nervus mandibularis
6. Nerw odwodzący — Nervus abducens VI
7. Nerw twarzowy — Nervus facialis VII
8. Nerw przedsionkowo-ślimakowy — Nervus vestibulocochlearis VIII
9. Nerw językowo-gardłowy — Nervus glossopharyngeus IX
10. Nerw błędny — Nervus vagus X
11. Nerw dodatkowy — Nervus accessorius XI
12. Nerw podjęzykowy — Nervus hypoglossus

Nerwy rdzeniowe — Nervi spinalis

Nerwy splotu szyjnego — nervi plexus cervicalis

Nerw przeponowy — Nervus phrenicus

Nerwy splotu ramiennego — Nervi plexus brachialis

Nerw mięśniowo-skórny — Nervus musculocutaneus

Nerw pośrodkowy — Nervus medianus

Nerw łokciowy — Nervus ulnaris

Nerw promieniowy — Nervus radialis

Nerw pachowy — Nervus axillaris

Nerwy splotu lędźwiowego — Nervi plexus lumbalis

Nerw udowy — Nervus femoralis

Nerw zasłonowy — Nervus obturatorius

Nerwy splotu krzyżowego — Nervi plexus sacralis

Nerw pośladkowy górny — Nervus gluteus superior

Nerw pośladkowy dolny — Nervus gluteus inferior

Nerw kulszowy — Nervus ischiadicus

Nerw piszczelowy — Nervus tibialis

Nerw strzałkowy wspólny — Nervus fibularis communis

Nerw sromowy — Nervus pudendus

Rozdział VI: Mięśnie

Musculi

Układ mięśniowy — Systema muscularum

Mięsień — Musculus

Mięśnie głowy — musculi capitis

Mięśnie szyi — musculi colli

Mięśnie grzbietu — musculi dorsi

1. Mięsień czworoboczny — musculus trapezius
2. Mięsień najszerszy grzbietu — musculus latissimus dorsi
3. Mięsień równoległoboczny — musculus rhomboideus
4. Mięsień dźwigacz łopatki — musculus levator scapulae

Mięśnie klatki piersiowej — musculi thoracis

Mięsień piersiowy większy — musculus pectoralis major

Mięsień piersiowy mniejszy — musculus pectoralis minor

Mięsień zębaty przedni — musculus serratus anterior

Przepona — diaphragma

Mięśnie brzucha — musculi abdominis

1. Mięsień prosty brzucha — musculus rectus abdominis
2. Mięsień skośny brzucha zewnętrzny — musculus obliquus externus i adbominis
3. Mięsień skośny brzucha wewnętrzny — musculus obliquus nternus adbominis
4. Mięsień poprzeczny brzucha — musculus transversus abdominis

Tłocznia brzuszna — prelum abdominis

Mięśnie kończyny górnej — musculi membri superioris

Mięsień naramienny — musculus deltoideus

Mięsień nadgrzebieniowy — musculus supraspinatus

Mięsień podbrzebieniowy — musculus infraspinatus

Mięsień obły mniejszy — musculus teres minor

Mięsień obły większy — musculus teres major

Mięsień podłopatkowy — musculus subscapularis

Dół pachowy — fossa axillaris

Jama pachowa — cavum axillaris

Mięśnie ramienia — musculi brachii

Mięśnie przedramienia — musculi antebrachii

Mięśnie ręki — musculi manus

Mięśnie kończyny górnej — musculi membri superioris

Mięśnie obręczy kończyny górnej — musculi cinguli membri superioris

Mięśnie kończyny dolnej — musculi membri inferioris

Mięsień lędźwiowy większy — musculus psoas major
Mięsień lędźwiowy mniejszy — musculus psoas minor
Mięsień biodrowy — musculus iliacus
Mięsień pośladkowy wielki — musculus gluteus maximus
Mięsień pośladkowy średni — musculus gluteus medius
Mięsień pośladkowy mały — musculus gluteus minimus
Mięsień gruszkowaty — musculus piriformis
Mięsień zasłaniacz wewnętrzny — musculus obturator internus
Mięsień bliźniaczy górny — musculus gemellus superior
Mięsień bliźniaczy dolny — musculus gemellus inferior
Mięsień czworoboczny uda — musculus quadratus femoris
Mięśnie uda — musculi femoris
Mięśnie goleni — musculi cruris
Mięśnie stopy — musculi pedis

Rozdział VII: Choroby, dolegliwości

Astma — Asthma / Suspiriosis
Anafilaksja — Anaphylaxis
Ataksja (niezborność) — Ataxia
Ból — Dolor
Ból brzucha — Dolor abdominis
Ból głowy — Dolor capitis
Ból w klatce piersiowej — Dolor in pectore
Czucie — affectum
Drgawki — invasiones
Duszność — dyspnoea
Gorączka — febris
Krwiak opłucnej — Haemothorax
Hipoglikemia — Hypoglycemia
Hiperглиkemia — Hyperglycemia
Kołatanie serca — Palpitationis
Krwiomocz — Hematuria
Krwioplucie — Hemoptysis
Krwiak — Hematoma
Krwawienie do przewodu pokarmowego — Haemorrhagia e tractu digestivo
Mocz — urinae
Naskórek — Epidermis
Niedowład, Porażenie — Paresis
Niestrawność — Dyspepsia
Niedrożność jelit — Ileus
Nudności i wymioty — Nauseam et vomitum
Obrzęk — Hydropicus
Oddychanie — Respiratio
Odbarczenie — Decompressio
Oderwanie — Avulsio
Ognisko przerzutowe — Focus metastaticus
Objawy oponowe — Meningeal signa
Przeszczepienie — Transplantatio
Przetoka — Fistula
Rak — Carcinoma
Rak in situ, rak przedinwazyjny, ograniczony do błony podstawnej — Carcinoma in situ
Rak piersi — Carcinoma mammae
Rozcięcie — Discisio
Rozwarstwienie, wypreparowanie — Dissectio
Ropniak — Empyema
Rumień — Erythema
Skręcenie — Distorsio
Sinica — Cyanosis

Szmerzy oddechowe — Sonos respiratorii
Tętno — Pulsus
Tętniak — Aneurysma
Tętniak rozwarstwiający — Aneurysma dissecans
Udar — Plaga
Uszkodzenie — Laesio
Uraz — Trauma
Wycięcie wyrostka robaczkowego — Appendectomy
Wycięcie pęcherzyka żółciowego — Cholecystectomy
Wstrząs — Commotus
Wziernikowanie, endoskopia — Endoskopia
Wlew doodbytniczy, lewatywa — Enema
Wytrzewienie — Eventratio
Wycięcie guza — Excisio tumoris
Wrzód — Ulcus
Wszczepienie — Implantatio
Zawał — Infarct
Zawał mięśnia sercowego — Myocardial infarctione
Zanik — Atrophia
Zawroty głowy — vertigo
Zakrzep — Sanguis concretus
Zator — Clausus
Zator tętniczy — Embolia arterialis
Zapalenie błony śluzowej jelit — Enterocolitis
Zapalenie błony śluzowej żołądka — Gastritis
Zamianie — Fraktura
Zwiotczenie — Relaxatio
Zwichnięcie — Luxatio
Zgorzel gazowa — Gangraena emphysematosa
Żółtaczka — morbus regius
Żylaki odbytu — Hemorrhoides

Piśmiennictwo:

1. Atlas Anatomii Człowieka TOM 1,2,3. Petra Kopf-Maier. Wydawnictwo: PZWL.